

Tadeusz Sporek

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
tadeusz.sporek@ue.katowice.pl

UWAGI NA TEMAT GOSPODARKI NIEMIECKIEJ W PIERWSZEJ DEKADZIE XXI WIEKU

1. Globalizacja i problemy globalne motorem napędowym współczesnego świata

Współczesne stosunki międzynarodowe charakteryzuje postępująca globalizacja, której towarzyszy znaczne ożywienie procesów regionalizacji współpracy gospodarczej i politycznej. Nasilenie rozwoju procesów integracji w skali globalnej oraz regionalnej nastąpiło po zakończeniu zimnej wojny. Upadek systemu dwubiegunowego umożliwił wielu krajom włączenie się w tworzenie nowej struktury stosunków międzynarodowych poprzez postępującą demokratyzację, wprowadzenie reformy otwierania się gospodarek narodowych, liberalizację handlu i przepływ czynników produkcji przyczyniając się do ich reintegracji z gospodarką światową¹.

Gospodarka globalna jest systemem ekonomicznym o charakterze globalnym, nowym organizmem, w ramach którego panują globalne warunki działania i prowadzenia działalności gospodarczej, komunikowania i przemieszczania na terenie całego globu². Nie jest to pojęcie równoznaczne z gospodarką światową. Tak jak tradycyjna gospodarka światowa była protoplastą obecnej gospodarki światowej, tak współczesna gospodarka światowa tworzy podstawy dla gospodarki globalnej.

Gospodarka światowa staje się gospodarką globalną poprzez scalanie gospodarek narodowych w jeden organizm³. Coraz większa liczba podmiotów działa na arenie globalnej, tworząc coraz większą ilość i zależność między nimi.

---

¹ The Future of Globalization, „The Economist”, 29 August 2006, s. 11.

² Przemiany we współczesnej gospodarce światowej, red. E. Oziewicz, PWE, Warszawa 2006, s. 26.

³ T. Sporek, Wpływ kryzysu finansowego na globalizację gospodarki światowej. Diagnoza i konsekwencje dla Polski, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Katowice 2010, s. 18-24.

Jednocześnie dominująca rola w rozwoju stosunków gospodarczych przypada nie państwom narodowym, a instytucjom i strukturom ponadnarodowym⁴. Dominująca w gospodarce światowej rola przemysłu ustępuje miejsca gospodarce opartej na wiedzy.

System gospodarki globalnej urzeczywistnia się poprzez szereg zachodzących obecnie zmian tak w gospodarce, jak i w innych dziedzinach. Należą do nich reformy, otwarcie i zwiększenie roli w gospodarce światowej państw azjatyckich, zwłaszcza Chin i Indii, włączenie się gospodarek Europy Środkowo-Wschodniej w światowy obieg gospodarczy, znaczący spadek kosztów transportu, wielostronna liberalizacja handlu, deregulacja rynków telekomunikacyjnych, szybki postęp we wdrażaniu osiągnięć technik informacyjnych i telekomunikacyjnych⁵.

Według najnowszych wyliczeń Międzynarodowego Funduszu Walutowego w 2014 roku USA pod względem PKB umocniły swą dominację na rynku globalnym osiągając kwotę 17,4 bln USD, a Chiny od 2008 roku wysunęły się na drugie miejsce przekraczając 9,7 bln USD, wyprzedając Japonię z kwotą 5,2 bln USD oraz Niemcy 3,7 bln USD⁶.

Tabela 1

Największe gospodarki świata pod względem PKB w 2014 roku, wartość w cenach bieżących (mld USD)

USA	17 438
Chiny	9 761
Japonia	5 228
Niemcy	3 747
Francja	2 862
Wielka Brytania	2 627
Rosja	2 215
Brazylia	2 170
Włochy	2 148
Kanada	1 887
Indie	1 750
Australia	1 459
Meksyk	1 396
Hiszpania	1 394
Korea Płd.	1 271
Indonezja	863
Turcja	851
Holandia	830
Arabia Saudyjska	747
Szwajcaria	672

⁴ H. Tendera-Właszczuk, Problemy integracji i globalizacji gospodarki światowej, ŚWSZ, Katowice 2006, s. 12.

⁵ K. Rybiński, Globalizacja w trzech odsłonach, Difin, Warszawa 2007, s. 50-51.

⁶ M.A. Orenstein, Poland. From Tragedy to Triumph, „Foreign Affairs” January-February 2014, No. 1, s. 23-27.

cd. tabeli 1

Szwecja	579
Polska	544
Belgia	528
Norwegia	527
Tajwan	517
Argentyna	497
Austria	440
Kolumbia	389
Wenezuela	377
RPA	371

Źródło: Międzynarodowy Fundusz Walutowy – World Economic Outlook 2013.

Rosnąca liczba państw członkowskich Światowej Organizacji Handlu (WTO) wskazuje na wzrost znaczenia rozwiązań międzynarodowych dotyczących handlu oraz wzrost zainteresowania coraz większej liczby krajów postępowaniem zasad WTO w stosunkach gospodarczych. Liczba porozumień handlowych i ugrupowań gospodarczych zarejestrowanych w WTO systematycznie wzrasta. Według szacunków tej organizacji do stycznia 2010 roku liczba regionalnych porozumień handlowych przekroczyła poziom 366⁷. Zdaniem A. Gwiazdy, gospodarka globalna, oznaczająca gospodarkę funkcjonującą w wymiarze całej naszej planety, na której w wyniku oddziaływania wielu różnych czynników politycznych, rynkowych, kosztowych i konkurencyjnych doszło do całkowitej internacjonalizacji wszelkich czynników produkcji jest już faktem, a stało się tak za sprawą firm prywatnych, w tym zwłaszcza korporacji ponadnarodowych⁸. Niemniej można polemizować czy gospodarka globalna jako w pełni zintegrowany system faktycznie już dziś funkcjonuje.

2. Niemcy – najsilniejsza gospodarka strefy euro

Niemcy są uważane za najsilniejszy pod względem gospodarczym kraj Unii Europejskiej, jednocześnie zajmując czwartą pozycję wśród najlepiej rozwiniętych krajów na świecie⁹. Według danych przedstawionych w tabeli 2, dotyczących wartości PKB w latach 2000-2011, obserwowano tendencję wzrostową

⁷ T. Sporek, Globalizacja a regionalizacja – wzajemne relacje [w:] Unia Europejska – wyzwania bliskiej przyszłości, red. E. Kawacka-Wyrzykowska, SGH, Warszawa 2006, s. 129-131.

⁸ A. Gwiazda, Globalizacja i regionalizacja gospodarki światowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000, s. 10.

⁹ <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/pl/inhaltsseiten-home/0-niemcach-w-skrocie/gospodarka.html> (5.02.2013).

z wyjątkiem spadku w roku 2009. PKB Niemiec obniżyło się wówczas z wartości 2473,80 mld EUR do 2374,50 mld EUR. Miało to związek z wybuchem ogólnoswiatowego kryzysu finansowego w roku 2008. Suma wzrostu wartości PKB w Niemczech w badanym okresie wynosi 523,3 mld EUR. Udział Niemiec w wielkości PKB UE – 27 w latach 2003-2011 wahała się na poziomie od 19,57% do 21,25%. Najwyższy udział odnotowano w 2003 roku, po czym obserwowano powolny spadek tej wartości na przestrzeni kolejnych czterech lat (19,57%). Po roku 2008, kiedy udział PKB Niemiec w PKB UE – 27 wzrósł do 19,83%, przez kolejne trzy lata utrzymywał się on na poziomie około 20,2%.

Tabela 2

PKB w Niemczech i jego udział w PKB EU-27, PKB per capita w Niemczech, PKB UE-27, PKB per capita UE-27

Rok	PKB (ogółem w mld EUR)	PKB UE-27 (ogółem w mld EUR)	Udział PKB Niemiec w PKB UE-27 (w%)	PKB per capita (w EUR)	PKB per capita UE-27 (w EUR)
2000	2 047,50	–	–	26 300	20 900
2001	2 101,90	–	–	26 600	21 300
2002	2 132,20	–	–	26 600	21 500
2003	2 147,50	10 104,05	21,25	26 500	21 700
2004	2 195,70	10 605,77	20,70	26 800	22 100
2005	2 224,40	11 072,17	20,09	27 000	22 500
2006	2 313,90	11 701,00	19,76	28 000	23 200
2007	2 428,50	12 406,19	19,57	29 000	23 800
2008	2 473,80	12 472,98	19,83	29 300	23 800
2009	2 374,50	11 754,32	20,20	27 900	22 700
2010	2 476,80	12 279,40	20,17	29 100	23 100
2011	2 570,80	12 650,98	20,32	30 000	23 400

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tec00001> (20.12.2012); <https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/LongTermSeries/NationalAccounts/lrvgr02.html> (20.12.2012); <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsde100&language=en> (6.01.2013).

Odnosząc się do danych zaprezentowanych w tabeli 2, przedstawiających m.in. PKB na jednego mieszkańca w Niemczech w latach 2000-2011 można wyróżnić ogólny wzrost tej wartości z sumy 26 300 EUR w 2000 r. do 30 000 EUR w 2011 r. W badanym okresie wartość ta podlegała ogólnej tendencji wzrostowej, z wyjątkiem utrzymującej się stałej wartości w latach 2001-2002 (26 600 EUR) oraz spadków w latach 2003 i 2009. Nawiązując do danych przedstawiających PKB per capita w UE-27 można zauważyć, iż w całym badanym okresie wartość PKB na jednego mieszkańca w Niemczech była wyższa od przeciętnej wartości

unijnej średnio o około 23,4%¹⁰. Największą rozbieżność w tym zakresie obserwowano w roku 2011. Różnica w wartości PKB na mieszkańca w Niemczech i UE-27 wynosiła 6 600 EUR, co stanowiło wartość wyższą o 28,2%.

W tabeli 3 zaprezentowano dane opisujące tempo rozwoju niemieckiej gospodarki w latach 2000-2011. Na początku badanego okresu dynamika PKB w Niemczech była niższa od średniej unijnej o 1,5% i wynosiła 2,4%. W latach 2001-2003 obserwowano spowolnienie gospodarcze z 2,7% do 0,7%, z tym, że w latach 2001 i 2002 tempo rozwoju w Niemczech było wyższe od średniej UE-27. W roku 2004 dynamika niemieckiego PKB wzrosła do 2,2%, by ponownie spaść do 1,3% w roku 2005. Wartości te kształtowały się na poziomie niższym niż średnia UE-27. W latach 2006-2008 dynamika PKB w Niemczech utrzymywała się na poziomie wyższym niż w UE-27. W roku 2004 badana wartość wzrosła do 4%, w kolejnym roku do 5%, natomiast w 2008 odnotowano spowolnienie gospodarcze do 1,9%. W roku 2009 zarówno gospodarkę niemiecką, jak również w UE-27 dotknęła recesja. W Niemczech dynamika PKB była równa -4%, co stanowiło wartość wyższą w porównaniu do średniej unijnej równej -4,3%. Ujemny wzrost gospodarczy w tym czasie był spowodowany wybuchem wcześniej wspomnianego kryzysu finansowego na świecie w 2008 r. W roku 2010 tempo rozwoju gospodarki w Niemczech wzrosło do 4,3%, natomiast w 2011 spadło do 3,8%. Były to wartości wyższe od średniej UE-27 kolejno o 2,2 i 2,3%.

Tabela 3

Dynamika PKB w Niemczech

Rok	Dynamika PKB (w %)	Dynamika PKB średnia UE-27 (w %)
2000	2,4	3,9
2001	2,7	2,1
2002	1,4	1,3
2003	0,7	1,5
2004	2,2	2,5
2005	1,3	2,1
2006	4,0	3,3
2007	5,0	3,2
2008	1,9	0,3
2009	-4,0	-4,3
2010	4,3	2,1
2011	3,8	1,5

Źródło: https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/LongTermSeries/NationalAccounts/Irvgr0.2.html?cms_gtp=150332_list%253D2&https=1 (5.01.2013); <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=17plugin=1&language=en&pcode=tec00115> (5.01.2013).

¹⁰ Obliczenia własne na podstawie danych z tabeli 2.

W tabeli 4 przedstawiono dane opisujące poziom inflacji w Niemczech w latach 2000-2011. Według zaprezentowanych danych w badanym okresie poziom inflacji w Niemczech utrzymywał się na poziomie między 0,2% a 2,8%. W latach 2000-2002 obserwowano naprzemienny trend, a poziom inflacji w tym czasie oscylował wokół wartości od 1,4% do 1,9%. W 2003 roku stopa inflacji obniżyła się do poziomu 1,0%, po czym w ciągu kolejnych dwóch lat nastąpił wzrost do poziomu kolejno 1,8% i 1,9%. W 2006 roku zanotowano niewielki spadek do wartości 1,8%. Następnie w latach 2007-2008 poziom inflacji wzrósł do wartości 2,3% i 2,8%. Gwałtowny spadek miał miejsce w roku 2009 – inflacja wynosiła wówczas 0,2%. Od roku 2010 obserwowano wzrost poziomu 1,2% i 2,5% w roku 2011.

Tabela 4

Inflacja w Niemczech

Rok	Inflacja (HICP) (%)
2000	1,4
2001	1,9
2002	1,4
2003	1,0
2004	1,8
2005	1,9
2006	1,8
2007	2,3
2008	2,8
2009	0,2
2010	1,2
2011	2,5

Źródło: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tec00118&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1> (20.12.2012).

Handel zagraniczny stanowi podstawę gospodarki Republiki Federalnej Niemiec, w związku z czym jest ona określana mianem modelowego państwa eksportowego. W tabeli 5 przedstawiono dane opisujące udział procentowy Niemiec w światowym eksporcie i imporcie ogółem w latach 2000-2011. Dla porównania, dodatkowo w tabeli 5, zostały zamieszczone dane pokazujące kształtowanie się udziałów procentowych w światowym handlu państw należących do grona największych światowych eksporterów i importerów. Prócz Niemiec są to Stany Zjednoczone Ameryki Północnej oraz Chiny. Jak to wynika z przedstawionych danych lata 2000-2001 niemiecka gospodarka była drugą na świecie po względem udziału procentowego w światowym eksporcie, plasując się na pozycji tuż za Stanami Zjednoczonymi. Na przestrzeni lat 2003-2008 Niemcy zajmowały pierwsze miejsce na liście światowych eksporterów. W 2009

roku utraciły pozycję lidera na korzyść Chin. Niemcy plasują się w pierwszej trójce największych światowych importerów, wywierając aktywny wpływ na dynamikę światowego handlu¹¹. W latach 2000-2008 zajmowały drugą po USA pozycję pod względem udziału procentowego w światowym imporcie. Od roku 2009 do końca badanego okresu, jak to wynika z danych w tabeli 5, traciły drugą pozycję na korzyść gospodarki Chin¹².

Tabela 5

Udział procentowy eksportu i importu Niemiec w światowym eksporcie i imporcie ogółem w latach 2000-2011

Rok	Niemcy		USA		Chiny	
	Ex(%)	Im(%)	Ex(%)	Im(%)	Ex(%)	Im(%)
2000	8,524	7,448	12,134	18,912	3,867	3,379
2001	9,231	7,566	11,783	18,369	4,300	3,794
2002	9,462	7,321	10,700	18,008	5,026	4,429
2003	9,914	7,753	9,583	16,748	5,794	5,305
2004	9,886	7,534	8,909	16,084	6,458	5,918
2005	9,231	7,192	8,629	16,064	7,247	6,113
2006	9,124	7,323	8,556	15,505	7,988	6,401
2007	9,414	7,382	8,298	14,155	8,689	6,700
2008	8,925	7,159	8,063	13,159	8,853	6,864
2009	8,911	7,264	8,442	12,639	9,600	7,906
2010	8,243	6,831	8,373	12,765	10,344	9,051
2011	8,074	6,813	8,129	12,329	10,429	9,483

Źródło: <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=101> (12.03.2013).

W tabeli 6 przedstawiono wielkość i dynamikę obrotów handlowych Niemiec w latach 2000-2011. Po stronie eksportu, z wyjątkiem spadku w roku 2009, można wyróżnić ogólną tendencję wzrostową w badanym okresie. Podobną tendencję obserwowano w odniesieniu do importu z dodatkowym spadkiem badanej wartości w roku 2002.

¹¹ <http://www.infoniemcy.eu/gospodarka/handel-zagraniczny> (6.02.2013).

¹² T. Sporek, Niemiecki przemysł motoryzacyjny na tle wybranych krajów, regionu i świata – konkurencyjność, innowacyjność i wartość eksportu [w:] Innowacyjność i wiedza we współczesnym handlu międzynarodowym, red. S. Wydymus, M. Maciejewski, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Kraków 2012, s. 196-215.

Wartość eksportu Niemiec w ciągu badanego okresu zwiększyła się 1,8-krotnie z sumy 597 455 mln EUR w roku 2000 do 1 058 581 mln EUR w roku 2011. Znaczący wzrost wartości eksportu miał miejsce w 2004 roku, odnotowano wówczas przyrost badanej wielkości o 10,1% do sumy 731 479 mln EUR w stosunku do roku poprzedniego. Kolejne istotne zwiększenie wartości eksportu odnotowano w roku 2006. Był to wzrost o 13,1% w stosunku do roku poprzedniego do sumy 882 532 mln EUR. W 2009 roku obserwowano spadek wartości eksportu o – 18,3% do 803 012 mln EUR. W kolejnym roku nastąpiło zwiększenie badanej wielkości o 18,3% do wartości 949 629 mln EUR. W 2011 roku wartość niemieckiego eksportu osiągnęła najwyższy poziom w badanym okresie 1 058 581 mln EUR, co stanowiło znaczny wzrost w stosunku do roku poprzedniego równy 11,5%.

Tabela 6

Wartość i dynamika niemieckiego eksportu i importu ogółem (2000-2011)

Rok	Eksport		Import		Saldo (w mln EUR)
	Wartość (w mln EUR)	Dynamika (w%; rok poprzedni=100)	Wartość (w mln EUR)	Dynamika (w%; rok poprzedni=100)	
2000	597 455	–	538 325	–	59 139
2001	638 282	6,8	542 786	0,8	95 495
2002	651 259	2,0	518 488	–4,5	132 771
2003	664 392	2,0	534 487	3,1	129 905
2004	731 479	10,1	575 401	7,7	156 078
2005	780 415	6,7	624 606	8,6	155 809
2006	882 532	13,1	722 112	15,6	160 420
2007	964 038	9,2	769 779	6,6	194 259
2008	983 255	2,0	805 730	4,7	177 525
2009	803 012	–18,3	664 143	–17,6	138 868
2010	949 629	18,3	795 666	19,8	153 964
2011	1 058 581	11,5	901 456	13,3	157 125

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tet00002&language=en> (11.01.2013).

W odniesieniu do wartości niemieckiego importu w badanym okresie, obserwowano 1,7-krotny wzrost z poziomu 538 325 mln EUR w 2000 roku do 901 456 mln EUR w 2011 roku. Poważny wzrost analizowanej wielkości odnotowano w latach: 2006 o 15,6 i wartości 722 112 mln EUR w porównaniu do roku poprzedniego, 2010 o 19,8% i sumy 795 666 mln EUR, 2011 o 13,3% do wartości 901 456 mln EUR. Spadek wartości importu w Niemczech obserwowano w roku 2002. Jego wartość w tym okresie uległa zmniejszeniu o –4,5% do poziomu 518 488 mln EUR. Spadek ponownie odnotowano w 2009 roku, kiedy to wartość importu zmniejszyła się o –17,6% w stosunku do roku poprzedniego, do sumy 664 143 mln EUR.

Na podstawie danych zaprezentowanych w tabeli 6 można stwierdzić, iż w analizowanym okresie w Niemczech utrzymywał się dodatni bilans handlowy. W roku 2000 saldo wymiany handlowej wynosiło 59 139 mln EUR, po czym w ciągu kolejnych dwóch lat wzrastało do wartości 95 495 mln EUR w 2001 roku i 132 771 mln EUR w 2002 roku. W latach 2003-2006 obserwowano naprzemienny trend spadkowo-zwyżkowy, wartość bilansu handlowego ostatecznie wzrosła w tym czasie z sumy 129 905 mln EUR w 2003 r. do 160 420 mln EUR w 2006 roku. Tendencja wzrostowa utrzymała się do roku 2007, czego efektem była nadwyżka w bilansie handlowym równa 194 259 mln EUR. W latach 2008-2009 badana wartość uległa zmniejszeniu do poziomu kolejno 177 525 mln EUR w 2008 roku i 138 868 mln EUR w 2009 roku. Od roku 2010 obserwowano tendencję wzrostową, w wyniku której odnotowano zwiększenie salda wymiany handlowej do poziomu 153 964 mln EUR i 157 125 mln EUR w roku 2011.

W tabeli 7 przedstawiono dane dotyczące poziomu stopy bezrobocia i stopy zatrudnienia w Republice Federalnej Niemiec w latach 2000-2011. Na podstawie zaprezentowanych danych zauważyć można, iż stopa bezrobocia w Niemczech w badanym okresie utrzymywała się na poziomie pomiędzy 6,8 a 11,7% osiągnęła w 2005 roku. Od roku 2007 do końca badanego okresu stopa bezrobocia utrzymywała się na poziomie poniżej 10%, osiągając najniższy poziom w 2011 roku w wysokości 7,1%.

Tabela 7

Stopa bezrobocia, stopa zatrudnienia w Niemczech

Rok	Stopa bezrobocia (w%)	Stopa zatrudnienia (w%)
2000	9,6	68,8
2001	9,4	69,1
2002	9,8	68,8
2003	10,5	68,4
2004	10,5	68,8
2005	11,7	69,4
2006	10,8	71,1
2007	9,0	72,9
2008	7,8	74,0
2009	8,1	74,2
2010	7,7	74,9
2011	7,1	76,3

Źródło: <https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/LongTermSeries/LabourMarket/lrab002.html> (5.01.2013); <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsdec420&language=en> (5.01.2013).

Stopa zatrudnienia w Niemczech w badanym okresie przyjmowała wartości między 68,4% a 76,3%. W latach 2000-2005 utrzymywała się na poziomie poniżej 70%, po czym od roku 2006 systematycznie wzrastała z poziomu 71,1% do 76,3% w 2011 roku.

3. Kryteria konwergencji Niemiec

W tabeli 8 zostały przedstawione dane dotyczące stopnia wypełnienia kryteriów konwergencji przez Republikę Federalną Niemiec w okresie obejmującym lata 1998-2011.

Tabela 8

Stopień wypełnienia kryteriów konwergencji przez Niemcy w latach 1998-2011

Rok	Kryterium			
	Inflacja (HICP) (w%)	Deficyt finansów publicznych (% PKB)	Dług publiczny (% PKB)	Długoterminowa stopa procentowa
1998	0,6	-2,3	60,5	5,6
1999	0,6	-1,6	61,3	–
2000	1,4	1,1	60,2	5,26
2001	1,9	-3,1	59,1	4,80
2002	1,4	-3,8	60,7	4,78
2003	1,2	-4,2	64,4	4,07
2004	1,8	-3,8	66,2	4,04
2005	1,9	-3,3	68,5	3,35
2006	1,8	-1,6	68,0	3,76
2007	2,3	0,2	65,2	4,22
2008	2,8	-0,1	66,8	3,98
2009	0,2	-3,1	74,5	3,22
2010	1,2	-4,1	82,5	2,74
2011	2,5	-0,8	80,5	2,61

Źródło: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdde410&plugin=1> (14.01.2013); <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00127&plugin=1> (14.01.2013); <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00097&plugin=1> (14.01.2013); <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tec00118&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1> z 14 stycznia 2013; <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00036&plugin=1> (14.01.2013); <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf> (14.01.2013).

Według zaprezentowanych danych w 1998 roku w Niemczech średnioroczna stopa inflacji była niższa od wartości referencyjnej równej 2,7%¹³ (okres referencyjny 2.1997-1.1998) o 1,1%. Okres referencyjny od kwietnia 1999 roku do

¹³ Convergence Report, Report required by Article 109f of the Treaty establishing the European Community, European Monetary Institute, March 1998, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf> (11.02.2013).

marca 2000 roku pokrywał się z czasem realizacji III Etapu tworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej¹⁴. We wspomnianym okresie poziom stopy inflacji był niższy od wartości referencyjnej 2,4%¹⁵, odpowiedniej dla kryterium stabilności cen, o 1,2% w 1999 roku i 1% w 2000 roku. W latach 2001-2002 stopa inflacji w Niemczech kształtowała się na poziomie niższym niż wartość referencyjna analizowanego kryterium równa 3,3%¹⁶ (okres referencyjny 5.2001-4.2002) o kolejno 1,4% i 1,9%. W okresie referencyjnym od września 2003 roku do sierpnia 2004 roku stopa inflacji w Niemczech była niższa od poziomu referencyjnego 2,4%¹⁷ o 1,4% w 2003 roku i 0,6% w 2004 roku. W latach 2005-2006 inflacja w Niemczech kształtowała się na poziomie niższym niż wartości referencyjnej o: 0,7% w 2005 roku i 0,8% w 2006 roku w okresie referencyjnym 04.2005-03.2006 (wartość referencyjna 2,6%¹⁸); 0,8% w 2005 roku i 1% w 2006 roku w okresie referencyjnym 11.2005-10.2006 z wartością referencyjną równą 2,8%¹⁹. W okresie referencyjnym od kwietnia 2006 roku do marca 2007 roku wartość referencyjna dla omawianego kryterium zbieżności wynosiła 3%²⁰. Stopa inflacji w tym czasie kształtowała się na poziomie niższym od wskazanej o 1,2% w 2006 roku u 0,7% w 2007 roku. W latach 2008-2009 średnioroczna stopa inflacji w Niemczech, analogicznie jak w latach poprzednich, była niższa od wartości referencyjnych o: 0,4% w 2008 roku (okres referencyjny 4.2007-3.2008; wartość referencyjna 3,2%²¹); 0,8% w 2009 roku (4.2009-3.2010; wartość referencyjna 1%²²). W roku 2010 stopa inflacji w Niemczech była wyższa od wartości referencyjnej o 0,2%, natomiast w 2011 roku była równa wartości referencyjnej 3,1%²³ (okres referencyjny 4.2011-3.2012).

¹⁴ T. Sporek, *Perspektywy i konsekwencje wprowadzenia euro w Polsce* [w:] *Gospodarka międzynarodowa – wyzwania i nowe trendy*, red. J. Schroeder, Ł. Puślecki, Zeszyt Naukowy 179, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Poznań 2011, s. 277-283.

¹⁵ *Convergence Report 2000*, European Central Bank, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf> (11.02.2013).

¹⁶ *Convergence Report 2002*, European Central Bank, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2002en.pdf> (11.02.2013).

¹⁷ *Raport o konwergencji 2004*, European Central Bank, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2004pl.pdf> (11.02.2013).

¹⁸ *Raport o konwergencji*, maj 2006, EBC, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2006pl.pdf> (11.02.2013).

¹⁹ *Raport o konwergencji*, grudzień 2006, EBC, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr200612pl.pdf> (11.02.2013).

²⁰ *Ibid.*

²¹ *Raport o konwergencji*, maj 2008, EBC, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr200805pl.pdf> (11.02.2013).

²² *Ibid.*

²³ *Ibid.*

W odniesieniu do kryterium fiskalnego, a konkretnie deficytu finansów publicznych, można stwierdzić, iż niemiecka gospodarka w latach 1998-2000 spełniła wymagane warunki, zatem deficyt finansów publicznych nie przekroczył wartości dopuszczalnych 3% PKB. W 2000 roku odnotowano nadwyżkę budżetową równą 1,1% PKB. Na przestrzeni kolejnych pięciu lat, czyli od roku 2001 do 2005 r., wysokość deficytu budżetowego w Niemczech wahała się na poziomie od -3,1 do -4,2, wyższym niż dopuszczalny próg. W 2002 roku Republika Federalna Niemiec została objęta procedurą nadmiernego deficytu; postępowanie zakończono w 2007 roku²⁴. W latach 2006-2008 poziom deficytu utrzymywał się w wymaganych granicach 3% PKB. W 2006 roku wynosił od -1,6%, natomiast w 2008 roku był równy -0,1. W 2007 roku odnotowano nadwyżkę budżetową w wysokości 0,2% PKB. W latach 2009-2010 deficyt budżetowy wynosił -3,1% PKB w 2009 roku i -4,1% PKB w 2010 roku. W związku z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu deficytu, Niemcy ponownie w 2009 roku zostały objęte procedurą nadmiernego deficytu, zakończona w 2012 roku²⁵. W roku 2011 deficyt finansów publicznych w Niemczech wynosił -0,8% PKB, zatem mieścił się w zakładanych granicach.

Dozwolony poziom długu publicznego, określony w ramach kryterium fiskalnego, jest równy 60% PKB. Dług publiczny w Niemczech w badanym okresie tylko raz, w 2001 roku kształtując się na poziomie 59,1%, nie przekroczył tolerowanego poziomu. Najmniejsze odchylenia od zakładanych 60% PKB odnotowano w latach: 1998 – 60,5% PKB; 2000 – 60,2% PKB; 2002 – 60,7% PKB. Największe rozbieżności pomiędzy wysokością długu publicznego w Niemczech, a jego dopuszczalnym poziomem obserwowano w latach 2009-2011. Jego wartość kształtowała się na poziomie 74,5% PKB w 2009 roku, 82,5% PKB w 2010 roku oraz 80,5% PKB w 2011 roku.

Według przedstawionych danych dotyczących kryterium stopy procentowej, w 1998 roku długoterminowa stopa procentowa w Niemczech była niższa o 2,2% od 7,8%²⁶ wartości referencyjnej w tym okresie. W roku 2000 wartość referencyjna dla kryterium długoterminowej stopy wynosiła 7,2%²⁷. W Niemczech długoterminowa stopa procentowa w tym czasie była niższa od zakładanej wartości referencyjnej o 1,94%. W latach 2001-2002 wysokość długoterminowej stopy procentowej kształtowała się na poziomie 4,80% i 4,78%, co stanowiło

²⁴ http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/deficit/countries/germany_en.htm (13.02.2013).

²⁵ Ibid.

²⁶ Convergence Report. Report required by..., op. cit.

²⁷ Convergence Report 2000..., op. cit.

wartość niższą od referencyjnej równej 7%²⁸ o 2,2% w 2001 roku i 2,22% w 2002 roku. W okresie referencyjnym, obejmującym swoim zasięgiem lata 2003-2004, długoterminowa stopa procentowa w Niemczech wynosząca kolejno 4,07% i 4,04% była niższa od 6,4%²⁹ wartości referencyjnej o 2,23% w 2003 roku i 2,36% w 2004 roku. Na przestrzeni lat 2005-2006 długoterminowa stopa procentowa była niższa od wartości referencyjnej, w zależności od przyjętego okresu referencyjnego o: 2,15% w 2005 roku i 2,14% w 2006 roku (4.2006-3.2006; wartość referencyjna 5,9%³⁰); 2,45% w 2005 roku i 2,44% w 2006 roku (11.2005-10.2006; wartość referencyjna 6,2%³¹). W latach 2007-2008 wysokość długoterminowej stopy procentowej w Niemczech była równa 4,22% i 3,98%, co stanowiło wartość niższą od 6,5%³² wartości referencyjnej o 2,28% w 2007 roku i 2,52% w 2008 roku. Od 2009 roku do końca badanego okresu, podobnie jak miało to miejsce w latach poprzednich, długoterminowa stopa procentowa w Niemczech kształtowała się na poziomie niższym od wartości referencyjnych, przyjętych dla dwóch okresów o: 2,78% w 2009 roku i 3,26% w 2010 roku (4.2009-3.2010; wartość referencyjna 6%³³); 3,19% w 2011 roku (4.2011-3.2012; wartość referencyjna 5,8%³⁴).

3.1. Koszty i korzyści z przystąpienia do strefy euro dla gospodarki Niemiec

Gospodarka niemiecka jest uważana za jeden z przykładów wprowadzenia wspólnej waluty euro jako czynnika wpływającego stymulująco na wzrost gospodarczy w różnym silniejszym lub słabszym stopniu. Przyjmuje się, iż największe korzyści z przyjęcia wspólnej waluty obserwuje się w państwach słabszych pod względem gospodarczym, jak również w krajach z wyższym poziomem stóp procentowych. Powodem tego jest fakt, iż wraz z ujednoczeniem waluty pojawia się luka popytowa, niosąca ze sobą naturalny efekt reakcji podaży, równoznacznej ze wzrostem PKB. Ponadto, poprzez ułatwienia w prowadzeniu handlu wewnątrzspółnotowego oraz dzięki zwiększeniu potencjału obszaru wspólnej waluty można zaobserwować znaczące wzmocnienie w odniesieniu do eksportu poza obszar unii walutowej. Warty podkreślenia jest fakt wystąpienia problemów spadku konkurencyjności i obciążeń społecznych w go-

²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid.

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid.

³² Ibid.

³³ Raport o konwergencji, maj 2010..., op. cit.

³⁴ Ibid.

spodarce Niemiec, obserwowany w połowie lat 90. Uważa się to za czynnik zewnętrzny w odniesieniu do zmian zachodzących w systemie walutowym. Można stwierdzić, iż nastąpiło wzmocnienie pozycji eksportowej Niemiec z równoczesnym przybliżeniem do średniej unijnej wartości wielu parametrów makroekonomicznych. Nie jest to uznawane za wynik osłabienia gospodarczego, lecz jako wpływ podniesienia tempa rozwoju pozostałych państw członkowskich UE³⁵.

Innym problemem gospodarki Niemiec był również fakt dokonania znacznej deprecjacji walut narodowych przez pozostałe państwa przed ich wstąpieniem do unii monetarnej. Wynikiem tego był wyraźnie mniej korzystny przelicznik walutowy w przypadku Niemiec. Utrzymywanie silnej waluty w latach przed 1999 r., działało jako czynnik przyciągający kapitał zagraniczny do Niemiec. Powodem tego było utrzymywanie tendencji stabilnego kursu walutowego, co prowadziło do zwiększania atrakcyjności rynku inwestycyjnego. Podtrzymywanie wzrostu gospodarczego dzięki tego typu polityce było możliwe jedynie tymczasowo, ponieważ niemiecka gospodarka przez cały czas borykała się z fundamentalnymi problemami, tj. wysokimi kosztami pracy oraz sztywnością wydatków socjalnych. Ważnym był tu również problem konieczności finansowania integracji bardzo słabego pod względem gospodarczym i infrastrukturalnym obszaru NRD. Koszty te oddziaływały negatywnie na stopień wypełnienia deficytowego kryterium konwergencji³⁶.

Na podstawie analizy danych przedstawionych na wykresie 1, można zauważyć, iż tempo wzrostu gospodarczego w Niemczech od początkowych lat wskazanego okresu, tj. 2000-2001, podlegało znacznej tendencji spadkowej w latach 2002-2003, a więc w okresie pierwszych lat funkcjonowania wspólnej waluty euro w obiegu gotówkowym. W 2004 roku obserwowano znaczny wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, po czym w 2005 roku ponownie spadek tempa wzrostu niemieckiej gospodarki. W latach 2006-2007 utrzymywała się silna tendencja wzrostowa, natomiast w roku 2008 tempo wzrostu gospodarczego Niemiec ponownie obniżyło się. W 2009 roku gospodarka niemiecka borykała się z recesją, po czym w ciągu kolejnych dwóch lat tempo wzrostu utrzymywało się na relatywnie wysokim dodatnim poziomie.

Obserwowane spowolnienie gospodarcze Niemiec po wprowadzeniu wspólnej waluty jest tłumaczone jako konsekwencja zjednoczenia państwa niemieckiego oraz związana z tym procesem realną aprecjacją marki niemieckiej,

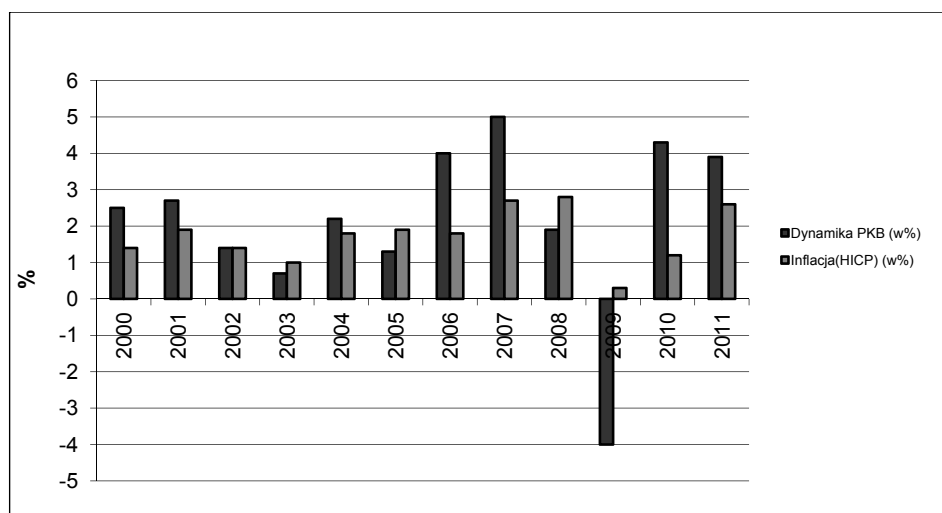
³⁵ W.S. Mościbrodzki, Raport: konsekwencje wprowadzenia euro (na przykładzie Niemiec). Nastroje dotyczące wprowadzenia euro w Polsce, PUW 2008, <http://www.wojmoc.com/texts/politics/Wprowadzenie%20euro%20-%20do%20C5%9Bwiadczenia%20niemiecki.pl.pdf> (10.03.2013).

³⁶ Ibid.

obserwowanej na początku lat 90. XX wieku. W momencie wstępowania Niemiec do strefy euro zmiana ta nie była jeszcze zakończona. Skutkiem tego wówczas był umiarkowanie wysoki poziom płac i słaby popyt wewnętrzny³⁷.

Wykres 1

Kształtowanie się dynamiki PKB oraz stopy inflacji (HICP) w Niemczech w latach 2000-2011

Źródło: <http://pp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pode=tet00039&language=en> (10.03.2013); <http://pp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pode=tet00038&language=en> (10.03.2013).

Odnosząc się do danych zawartych na wykresie 1, przedstawiających kształtowanie się stopy inflacji w Niemczech w latach 2000-2011, można zauważyć, iż w całym badanym okresie utrzymywała się ona na poziomie poniżej 3%. Od początku badanego okresu do roku 2003 stopa inflacji utrzymywała się na poziomie poniżej 2%. Tendencję spadkową obserwowano w latach 2001-2003. Od roku 2004 do 2006 roku inflacja utrzymywała się na porównywalnym poziomie poniżej 2%. W latach 2007-2008 obserwowano wzrost inflacji uległą znacznemu spadkowi w porównaniu do lat poprzednich, po czym na przestrzeni kolejnych dwóch lat stopniowo wzrastała.

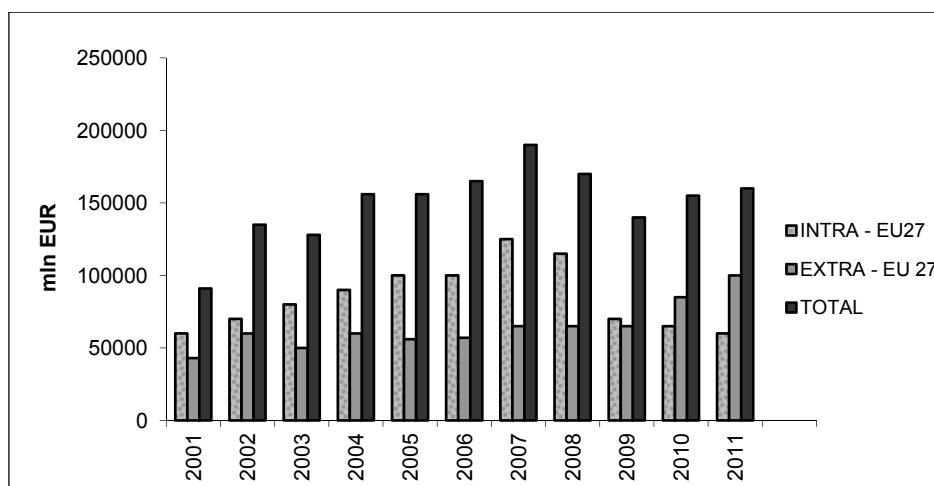
Warto podkreślić, iż od momentu wprowadzenia euro do obiegu gotówkowego 1 stycznia 2002 roku w niemieckiej gospodarce podwyżki cen wynosiły średnio 1,6% rocznie. W czasie obowiązywania marki niemieckiej wzrost cen utrzymywał się na poziomie 2,6% w stosunku rocznym. Produktami, w stosunku do których od-

³⁷ http://ec.europa.eu/economy_finance/emu10/facts3_pl.htm (11.03.2013).

notowano wzrost cen po przyjęciu euro są m.in. żywność, paliwo i opał. Podwyższeniu podległy także obciążenia podatkowe. Jako przykład można tu wskazać podwyższenie w Niemczech stawki podatku VAT w 2007 r. z 16% do 19%³⁸.

Wykres 2

Saldo bilansu handlowego Niemiec w latach 2000-2011

Źródło: Na podstawie danych z tabel 3 i 4.

Na wykresie 2 przedstawiono dane dotyczące wartości salda bilansu handlowego Niemiec w latach 2000-2011 w odniesieniu do całości handlu zagranicznego Niemiec, handlu wewnątrzspółnotowego i pozawspółnotowego. Z analizy zaprezentowanych danych można wysunąć wnioski, iż wartość dodatniego bilansu handlowego od roku 2001 roku do 2007 roku wzrosła o niemal 100%. Jest to uznawane za przykład skoku jakościowego niemieckiej gospodarki, który dokonał się po wprowadzeniu wspólnej waluty euro. Warto zwrócić uwagę silę efektu wzrostu w przypadku kształtowania się wartości salda wymiany wewnątrzspółnotowej, która także na przestrzeni lat 2000-2007 zwiększyła się ponad dwukrotnie. Świadczy to poprawie konkurencyjności i atrakcyjności gospodarki Niemiec³⁹.

Konsekwencje przyjęcia euro dla niemieckiej gospodarki można podzielić na pozytywne i negatywne. Należy podkreślić, iż Niemcy są największą i najsilniejszą gospodarką Unii Gospodarczo-Walutowej. Silna pozycja państwa

³⁸ http://www.finanzamt.pl/index.php?option=com_content&view=articl&id=1111:10-lat-obowiazywania-waluty-euro-porownanie-cen-w-dm-i-eur&catid=53:finanse&Itemid=99 (11.03.2013).

³⁹ W.S. Mościbrodzki, op. cit.

zmniejsza skalę pozytywnych wpływów z przyjęcia wspólnej waluty, w związku z czym trudno dokonać oceny jakościowej strategii wprowadzenia na przykładzie Niemiec. Dodatkowo, jako czynnik utrudniający dokonania jednoznacznej oceny, wymienia się przyjęcie przez Niemcy euro w warunkach niekorzystnego nadwartościowania waluty⁴⁰. Do grona najważniejszych korzyści z przystąpienia do strefy euro w przypadku niemieckiej gospodarki można zaliczyć wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, zwiększenie konkurencyjności gospodarki oraz zmniejszenie kosztów handlowych. Jako negatywny aspekt przyjęcia euro wymienia się impulsy inflacyjne, głównie w odniesieniu do towarów niskocennych, jak również ryzyko wyboru nieodpowiedniego kursu przeliczeniowego⁴¹.

Kryzys w strefie euro to w zasadzie nowa edycja dylematu hegemonialnego głoszącego, że Niemcy są za duże żeby podporządkować się europejskim instytucjom, jak Europejski Bank Centralny, ale zbyt słabe, aby przeforsować niemiecką politykę, np. przez naruszenie dyscypliny budżetowej⁴². Marburski politolog Wilfried von Bredow zaprezentował tezę, że na Niemczech ciąży rola mocarstwa przywódczego w UE, twierdząc, że dalszy jej rozwój jako aktora polityki międzynarodowej zależy w znacznym stopniu od tego, jak Niemcy poradzą sobie z tą rolą⁴³.

Nurtująca była i pozostaje kwestia relacji między globalnym zaangażowaniem Niemiec a rolą UE w stosunkach międzynarodowych. Dyrektor DGAP, E. Sandschneider, jest zdania, że Niemcy mogą odgrywać w globalizującym się świecie rolę mocarstwa modelującego. Pojęcie to autor zapożyczył z oficjalnego dokumentu MSZ, gdzie określono całą kategorię państw „mocarstw wschodzących”, z którymi Niemcy powinny wzmacniać kontakty gospodarcze i polityczne; te państwa E. Sandschneider klasyfikuje jako mocarstwa poniżej progu hegemonii. Włącza się więc do nich Chiny i Indie oraz całą grupę BRICS 43⁴⁴.

---

⁴⁰ T. Sporek, Handel zagraniczny Niemiec na przełomie XX i XXI wieku [w:] *Udział wybranych krajów UE w procesach rozwoju gospodarki światowej*, red. T. Sporek, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2010, s. 24.

⁴¹ Ibid.

⁴² D. Geppert, *Halbe Hegemonie: Das Deutsche, Dilemma*, „Aus Politik und Zeitgeschichte” 2013, Nr 6-7, s. 15.

⁴³ K. Malinowski, *Przywódcza rola Niemiec w Europie i niemieckim dyskursie naukowym*, „Przegląd Zachodni” 2013, nr 2, s. 41-42.

⁴⁴ E. Sandschneider, *Deutsche Außenpolitik: eine Gestaltungs-macht in der Kontinuitätsfalle*, „Aus Politik und Zeit – gesichte” 2012, Nr 10, s. 7.

Literatura

- Convergence Report 2000, European Central Bank, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf> (11.02.2013).
- Convergence Report 2002, European Central Bank, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2002en.pdf> (11.02.2013).
- Convergence Report. Report required by Article 109f of the Treaty establishing the European Community, European Monetary Institute, March 1998, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf> (11.02.2013).
- Geppert D., Halbe Hegemonie: Das Deutsche, Dilemma, „Aus Politik und Zeitgeschichte” 2013, Nr 6-7.
- Gwiazda A., Globalizacja i regionalizacja gospodarki światowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000.
- http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/deficit/countries/germany_en.htm (13.02.2013)..
- http://ec.europa.eu/economy_finance/emu10/facts3_pl.htm (11.03.2013).
- http://www.finanzamt.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1111:10-lat-obowiazywania-waluty-euro-porownanie-cen-w-dm-i-eur&catid=53:finanse&Itemid=99 (11.03.2013).
- <http://www.infoniemcy.eu/gospodarka/handel-zagraniczny> (6.02.2013).
- <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/pl/inhaltsseiten-home/0-niemcach-wskrocie/gospodarka.html> (5.02.2013).
- Malinowski K., Przywódca rola Niemiec w Europie i niemieckim dyskursie naukowym, „Przegląd Zachodni” 2013, nr 2.
- Mościbrodzki W.S., Raport: konsekwencje wprowadzenia euro (na przykładzie Niemiec). Nastroje dotyczące wprowadzenia euro w Polsce, PUW, 2008. <http://www.wojnoc.com/texts/politics/Wprowadzenie%20euro%20-%20do%20C5%9Bwiadczenia%20niemiecki.pl.pdf> (10.03.2013).
- Orenstein M.A., Poland. From Tragedy to Triumph, „Foreign Affairs” January- February, No. 1.
- Przemiany we współczesnej gospodarce światowej, red. E. Oziewicz, PWE, Warszawa 2006.
- Raport o konwergencji 2004, European Central Bank, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2004pl.pdf> (11.02.2013).
- Raport o konwergencji, maj 2006, EBC, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2006pl.pdf> (11.02.2013).
- Raport o konwergencji, grudzień 2006, EBC, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr200612pl.pdf> (11.02.2013).
- Raport o konwergencji, maj 2008, EBC, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr200805pl.pdf> (11.02.2013).

- Rybiński K., Globalizacja w trzech odsłonach, Difin, Warszawa 2007.
- Sandschneider E., Deutsche Außenpolitik: eine Gestaltungsmacht in der Kontinuitätsfalle, „Aus Politik und Zeit – gesichte” 2012, Nr 10.
- Sporek T., Globalizacja a regionalizacja – wzajemne relacje [w:] Unia Europejska – wyzwania bliskiej przyszłości, red. E. Kawacka-Wyrzykowska, SGH, Warszawa 2006.
- Sporek T., Handel zagraniczny Niemiec na przełomie XX i XXI wieku [w:] Udział wybranych krajów UE w procesach rozwoju gospodarki światowej, red. T. Sporek, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2010.
- Sporek T., Niemiecki przemysł motoryzacyjny na tle wybranych krajów, regionu i świata – konkurencyjność, innowacyjność i wartość eksportu [w:] Innowacyjność i wiedza we współczesnym handlu międzynarodowym, red. S. Wydymus, M. Maciejewski, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Kraków 2012.
- Sporek T., Perspektywy i konsekwencje wprowadzenia euro w Polsce [w:] Gospodarka międzynarodowa – wyzwania i nowe trendy, red. J. Schroeder, Ł. Puślecki, Zeszyt Naukowy 179, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Poznań 2011.
- Sporek T., Wpływ kryzysu finansowego na globalizację gospodarki światowej. Diagnoza i konsekwencje dla Polski, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Katowice 2010.
- Tendera-Właszczuk H., Problemy integracji i globalizacji gospodarki światowej, ŚWSZ, Katowice 2006.
- The Future of Globalization, „The Economist”, 29 August 2006.

Streszczenie

Według najnowszych wyliczeń Międzynarodowego Funduszu Walutowego w 2014 roku USA pod względem PKB umocniły swą dominację na rynku globalnym, osiągając kwotę 17,4 bln USD, a Chiny od 2008 roku wysunęły się na drugie miejsce przekraczając 9,7 bln USD, wyprzedzając Japonię z kwotą 5,2 bln USD oraz Niemcy 3,7 bln USD.

W opracowaniu przedstawiono wielkość i dynamikę obrotów handlowych Niemiec w latach 2000-2011. Po stronie eksportu, z wyjątkiem spadku w roku 2009, można wyróżnić ogólną tendencję wzrostową w badanym okresie. Podobną tendencję obserwowano w odniesieniu do importu z dodatkowym spadkiem badanej wartości w roku 2002.

Wartość eksportu Niemiec w ciągu badanego okresu zwiększyła się 1,8-krotnie z sumy 597 455 mln EUR w roku 2000 do 1 058 581 mln EUR w roku 2011. Znaczący wzrost wartości eksportu miał miejsce w 2004 roku, odnotowano wówczas przyrost badanej wielkości o 10,1% do sumy 731 479 mln EUR w stosunku do roku poprzedniego. Kolejne istotne zwiększenie wartości eksportu odnotowano w roku 2006.

Gospodarka niemiecka jest podawana za jeden z przykładów wzorowego wprowadzenia wspólnej waluty euro jako czynnika wpływającego stymulująco na wzrost gospodarczy, który może oddziaływać z różną siłą na całą gospodarkę.

Konsekwencje przyjęcia euro dla niemieckiej gospodarki można podzielić na pozytywne i negatywne. Należy podkreślić, iż Niemcy są największą i najsilniejszą gospodarką Unii Gospodarczo-Walutowej.

GERMANY – THE STRONGEST ECONOMY OF EURO ZONE AT THE BEGINNING OF XXI CENTURY

Summary

According to the latest estimates made by the International Monetary Fund in 2014 the USA strengthened its position in terms of GDP on the global market reaching the value of USD 17.4 bn, and from 2008 China took the second place with GDP over USD 9.7 bn exceeding Japan with the GDP of USD 5.2 bn and Germany with USD 3.7 bn.

The paper presents the value and dynamics of trade turnover of Germany in the years 2000-2011. The general upward trend in export can be noticed with the decline recorded only in 2009. The similar tendency in imports can be observed with the additional decrease in 2002.

During the analyzed period of time the value of exports of Germany increased 1,8 fold from EUR 597 455 mln in 2000 to EUR 1 058 581 mln in 2011. The significant increase of exports value was recorded in 2004 when the exports increase by 10.1% to EUR 731 479 mln can be observed as compared to the previous year. The subsequent significant increase in exports value was recorded in 2006.

The German economy is regarded to be one of the examples of the introduction of the common currency which could be the factor stimulating the economic growth in various degree: stronger or weaker.

The consequences of the euro adoption for the German economy could be positive and negative. It could be stressed that Germany is the biggest and the strongest economy of the Economic and Monetary Union.